



ŽÁCI SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI

metodický materiál

pro školení „NOVÁ MATURITA“



Centrum pro zjišťování
výsledků vzdělávání
C E R M A T

Metodický materiál vydalo Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání (CERMAT) v rámci systémového projektu Kvalita I spolufinancovaného Evropským sociálním fondem, a to v úkolu 4A2U1 *Vzdělávání pedagogických a organizačních pracovníků v souvislosti s reformou maturitní zkoušky a s hodnocením v oblasti základního vzdělávání.*

Projekt Kvalita I je realizován Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ve spolupráci s partnerskými organizacemi.

Autor: Mgr. Radek Schindler

Recenze: RNDr. František Barták, PhDr. Jan Beran, Mgr. Iva Kabeláčová

Grafická úprava: Luboš Zálom, DiS

Jazykově neupraveno

V textu jsou použity vybrané části materiálů:

- zákon č. 561/2004 Sb. (školský zákon),
- vyhláška č. 72//2005 o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních,
- vyhláška č. 73/2005 o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných,
- zákon č. 155/1998 Sb., o znakové řeči,
- interní materiály CERMATu z cyklu programů „Krok za krokem k nové maturitě“ za období 2001–2006,
- návrh vyhlášky MŠMT o ukončování vzdělávání ve středních školách maturitní zkouškou.

Metodický materiál vznikl v prosinci 2006, odpovídá tedy předpisům platným v tomto období.

1.	LEGISLATIVA TÝKAJÍCÍ SE ŽÁKŮ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI	4
1.1	ŽÁK SE SVP – VYMEZENÍ	4
1.2	DIAGNOSTIKA SPECIÁLNÍCH VZDĚLÁVACÍCH POTŘEB ŽÁKA	4
2.	KONCEPCE MATURITNÍ ZKOUŠKY PRO ŽÁKY SE SVP	4
2.1	VYMEZENÍ SKUPIN PODLE MÍRY A TYPU ÚPRAV PODMÍNEK KONÁNÍ DIDAKTICKÉHO TESTU A STRUKTUROVANÉ PÍSEMNÉ PRÁCE	4
3.	BLIŽŠÍ CHARAKTERISTIKA UZPŮSOBENÝCH PODMÍNEK	8
3.1	PRODLOUŽENÝ ČASOVÝ LIMIT	8
3.2	ÚPRAVY TESTŮ	8
3.3	KOMPENZAČNÍ POMŮCKY	9
3.4	ASISTENCE	9
3.5	TLUMOČENÍ	9
3.6	NÁHRADNÍ ZPŮSOB KONÁNÍ MATURITNÍ ZKOUŠKY	10
4.	ORGANIZACE ZKOUŠEK PRO ŽÁKY SE SVP	10
4.1	STANOVENÍ CHARAKTERU A MÍRY UZPŮSOBENÍ PODMÍNEK	10
4.2	PROCES STANOVENÍ PODMÍNEK PRO KONKRÉTNÍHO ŽÁKA V OTÁZKÁCH A ODPOVĚDÍCH	11
4.3	PŘÍPRAVA TESTOVÝCH MATERIÁLŮ	12
4.4	ORGANIZACE TESTOVÁNÍ VE ŠKOLE	12
4.5	ODLIŠNÉ TESTOVACÍ SCHÉMA	12
4.6	ZPRACOVÁNÍ ODPOVĚDÍ A HODNOCENÍ VÝSLEDKŮ	13
	PŘÍLOHA 1	14
	PŘÍLOHA 2	16
	PŘÍLOHA 3	18
	PŘÍLOHA 4	20
	PŘÍLOHA 5	24

1. LEGISLATIVA TÝKAJÍCÍ SE ŽÁKŮ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI

Smyslem a hlavním cílem koncepce maturitní zkoušky pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (dále jen SVP), resp. žáky se zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním, je umožnit těmto žákům konat maturitní zkoušku za takových podmínek, aby se minimalizoval vliv jejich handicapu na výsledky zkoušky a zároveň byla v nejvyšší možné míře zachována objektivita a srovnatelnost výsledků zkoušky s výsledky intaktní (nepostižené) žákovské populace.

Podoba maturitní zkoušky pro žáky se SVP je přímo odvozená od maturitní zkoušky pro intaktní populaci. Podstatou je strategie vytváření rovných podmínek v přístupu ke vzdělání a společenskému uplatnění osob se SVP. V neposlední řadě se tak podporuje integrace lidí se zdravotním postižením či znevýhodněním do většinové společnosti.

Právo na uzpůsobení podmínek vzdělávání a ukončování vzdělávání je žákům se SVP zaručeno zákonem.¹

Připravovaná vyhláška týkající se nové maturitní zkoušky stanovuje podmínky konání maturitní zkoušky pro žáky se SVP.

1.1 ŽÁK SE SVP – VYMEZENÍ

Školský zákon definuje žáka se SVP jako osobu se zdravotním postižením, zdravotním znevýhodněním nebo sociálním znevýhodněním.² V kontextu nové MZ za žáky se SVP považujeme žáky se zdravotním postižením nebo zdravotním znevýhodněním, jejichž rozumové schopnosti dávají předpoklad osvojení učiva střední školy ukončované maturitní zkouškou v požadovaném rozsahu, avšak způsobem a případně s uzpůsobeními, která zohledňují speciální vzdělávací potřeby těchto žáků.

Školský zákon³ dále stanovuje, že podmínky konání maturitní zkoušky budou upraveny pouze žákům se zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním. Za žáka se SVP se tedy v tomto kontextu nepovažuje žák se sociálním znevýhodněním.

Pro přehlednost uvažujeme žáky v těchto kategoriích podle druhu postižení:

- žáci s tělesným postižením
- žáci se zrakovým postižením
- žáci se sluchovým postižením
- žáci s vývojovými poruchami učení⁴

V případě kombinace jednotlivých druhů postižení mluvíme o žákovi s tzv. *souběžným postižením více vadami*.

1.2 DIAGNOSTIKA SPECIÁLNÍCH VZDĚLÁVACÍCH POTŘEB ŽÁKA

Vycházíme z faktu, že žáci se SVP potřebují k plnému prokázání svých vědomostí a dovedností uzpůsobené podmínky zkouškové situace (více času, individuální kompenzační pomůcky, příp. další uzpůsobení). Uzpůsobené podmínky konání MZ však nezahrnují možnost snížení obtížnosti nebo prominutí zkoušek z důvodu mentálního postižení žáka.

Speciální vzdělávací potřeby žáků zjišťuje školské poradenské zařízení a na jejich základě vypracovává odborné posudky a návrhy opatření pro školu.⁵ Mezi tato opatření spadá i vymezení rozsahu uzpůsobení podmínek konání maturitní zkoušky. Ředitel školy pak konkretizuje navržená uzpůsobení a zodpovídá za jejich

1 § 16 odst. 6 a 7 školského zákona

2 § 16 odst. 1-4 školského zákona

3 § 16 odst. 6 věta druhá a § 81 odst. 10 písm. d)

4 Termín „vývojové poruchy učení“, jak jej uvádí § 16 odst. 2 školského zákona, chápeme jako ekvivalent termínu „specifické poruchy učení“, který jsme až dosud v našich materiálech užívali.

5 Vyhláška č. 72//2005 o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních.

dodržení. Pokud je (v souladu s § 18 školského zákona) žákovi povoleno vzdělávání podle individuálního vzdělávacího plánu, uzpůsobené podmínky konání maturitní zkoušky v něm musí být uvedeny.⁶

O procesu stanovení charakteru a míry uzpůsobení podmínek písemných zkoušek pojednává blíže kapitola 4.1.

2. KONCEPCE MATURITNÍ ZKOUŠKY PRO ŽÁKY SE SVP

Koncepce maturitní zkoušky pro žáky se SVP je odvozena od maturitní zkoušky pro žáky intaktní. Veškerá uzpůsobení mají charakter výjimek ve vztahu k standardní podobě maturitní zkoušky. Týkají se jak žáků vzdělávaných ve speciálních školách, tak žáků individuálně nebo skupinově integrovaných.

Zcela shodné rysy vykazuje maturitní zkouška pro žáky se SVP v porovnání s maturitní zkouškou pro intaktní žakovskou populaci v těchto oblastech:

- termín zahájení reformy maturitní zkoušky
- dvousložkový model maturity (společná a profilová část)
- struktura společné části maturitní zkoušky
- volitelnost předmětů
- koncepce a způsob tvorby maturitních testů
- harmonogram zkoušek
- protokol o vykonání zkoušky – maturitní vysvědčení

V případě žáků se SVP jsou některé aspekty maturitní zkoušky doplněny nebo upraveny. Změny se týkají především těchto oblastí:

- přihláška k maturitní zkoušce obsahující návrh uzpůsobení podmínek (blíže viz kapitola 4.1)
- uzpůsobené podmínky konání maturitní zkoušky (viz kapitola 3)
- odlišné testovací schéma (viz kapitola 4.5)
- hodnocení výsledků zkoušky (viz kapitola 4.6)

Úkolem Centra pro zjišťování výsledků vzdělávání je příprava testových materiálů pro žáky se SVP podle doporučení příslušného školského poradenského zařízení. Jedná se o testové materiály centrálně zadávaných didaktických testů a strukturované písemné práce (ať už spadají do části společné nebo profilové). Uzpůsobení ostatních forem zkoušky (např. ústní nebo praktické) spadají do kompetence školy a řídí se rovněž vyjádřením školského poradenského zařízení.

2.1 VYMEZENÍ SKUPIN PODLE MÍRY A TYPU ÚPRAV PODMÍNEK KONÁNÍ DIDAKTICKÉHO TESTU A STRUKTUROVANÉ PÍSEMNÉ PRÁCE

Testové materiály (TM) pro žáky se SVP vychází z TM určených pro žáky intaktní. Je proto třeba znát původní, výchozí podobu TM a předpokládané schopnosti žáka k práci s nimi, abychom mohli snáze určit, v jakém směru (a zda vůbec) je bude třeba pro konkrétního žáka upravit.

Základní charakteristické prvky TM pro intaktní žáky:

- TM jsou tvořeny testovým sešitem, který obsahuje zadání úloh, a záznamovým archem, do něhož jsou zaznamenávány odpovědi
- TM jsou tištěny černobíle na formát A4 bezpatkovým písmem velikosti 11 bodů s řádkováním 1
- výchozí texty k úlohám mohou zahrnovat obrázky, grafy a tabulky
- řešení některých úloh může být založeno na jazykovém citu, může vyžadovat určitou úroveň grafomotorických dovedností apod.
- součástí zkoušky z cizího jazyka je poslechový subtest, při němž jsou výchozí texty přehrávány z audionahrávky na CD

⁶ Vyhláška č. 73/2005 o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných, § 6 odst. 4 písm. b).

U intaktních žáků se v souvislosti s vypracováním testu předpokládá:

- schopnost samostatně pracovat s testovými materiály v daném formátu (tj. písmo velikosti 11 b., řádkování 1, předtištěná pole pro zápis odpovědi na záznamovém archu). Samostatnou prací se rozumí, že žák bez pomoci další osoby (asistenta/tlumočnicka do znakové řeči) bez problémů přečte vytištěné zadání a dokáže zapsat odpovědi do záznamového archu.
- dostupnost úloh – tj. schopnost řešit všechny typy úloh (tím se rozumí též úlohy založené na jazykovém citu, úlohy využívající grafické prvky, úlohy vyžadující specifické grafomotorické dovednosti jako rýsování či zaškrťování, úlohy se zadáním ve zvukové podobě apod.)
- schopnost řešit test bez pomůcek didaktického charakteru (pokud nejsou výslovně povoleny pro konkrétní zkoušku) – tj. výkladové slovníky, synonymické slovníky, slovníky cizích slov apod.
- schopnost řešit test bez kompenzačních pomůcek technického charakteru – tj. PC s hlasovým či hmatovým výstupem, notebook, sluchadla, lupy, Pichtův psací stroj, čtenářský pultík apod.
- schopnost řešit test ve stanoveném (základním, nenavýšeném) časovém limitu
- schopnost pracovat po vymezenou dobu bez přestávek, které by vyžadovaly opuštění učebny
- schopnost soustředění pozornosti na konkrétní úlohu s následným přechodem na úlohu další
- schopnost základního logického myšlení umožňující porozumění instrukcím k řešení úloh (existují různé typy úloh lišící se strategií řešení a záznamem řešení)

Pokud má žák zjevné potíže v některé z výše jmenovaných oblastí, je vhodné umožnit mu tento funkční nedostatek kompenzovat úpravou podmínek zkoušky.

V rámci úprav podmínek písemných zkoušek nebo písemných částí zkoušek zadávaných MŠMT jsou žáci rozděleni do tří skupin, které se liší mírou úprav podmínek při práci s písemnými testy.

- skupina I
- skupina II
- skupina III

Jednotlivé skupiny úprav zohledňují charakter postižení žáka a jeho speciální vzdělávací potřeby především **pro konání zkoušek ve formě didaktického testu a strukturované písemné práce zadávané ministerstvem**. Cílem je eliminovat nebo alespoň zmírnit důsledky zdravotního postižení či znevýhodnění žáka, které by jej znevýhodňovaly při konání zkoušky. (V příloze 1 jsou na ukázce konkrétní úlohy přiblíženy obtíže žáků se SVP při práci s textem.)

Skupina I

Pro žáky ve skupině I jsou určeny testy ve standardní (nijak neupravované) podobě včetně záznamového archu pro zápis odpovědí. Žáci mají prodloužený časový limit na řešení. Úprava v rámci skupiny I je co do rozsahu nejmenší, žák pracuje se standardně tištěným textem a záznamovými archy v běžném formátu. Žákům této skupiny je dovoleno používat individuální kompenzační pomůcky podle stanoviska školského poradenského zařízení a dosavadní studijní praxe. Žáci se sluchovým postižením nekonají poslechový subtest ve zkoušce z cizího jazyka.

Skupina II

Pro žáky ve skupině II je výrazněji prodloužen časový limit a testové materiály jsou upravovány podle potřeb žáka. Úpravy se týkají především grafické podoby testového sešitu (zvětšení písma, přehlednější úprava stránky apod., viz přílohy č. 3 a 4) a v odůvodněných případech se přistupuje i k úpravám nebo nahrazení úloh, které jsou s ohledem na charakter žákova postižení neřešitelné. Žáci ve skupině II zapisují odpovědi přímo do testového sešitu. Při řešení mohou žáci používat veškeré kompenzační pomůcky, využít pomoc asistenta pro zápis odpovědí, mohou využít tlumočení instrukcí do znakové řeči apod. podle stanoviska školského poradenského zařízení. Žáci se sluchovým postižením nekonají poslechový subtest ve zkoušce z cizího jazyka.

Skupina III

Úpravy v rámci skupiny III jsou určeny žákům, kteří nemohou pracovat s písemným testem ani v upravené podobě, a vyžadují tedy zcela odlišnou formu testování – náhradní způsob konání maturitní zkoušky. O konečné podobě náhradního způsobu rozhoduje CERMAT na základě stanoviska ředitele školy a vyjádření školského poradenského zařízení.

Detailnější charakteristikou zmíněných úprav a uzpůsobení podmínek pro žáky se SVP se zabývá kapitola 3.

Následující tabulka uvádí přehled skupin podle míry a typu úprav podmínek konání zkoušek.

Přehled úprav podmínek konání didaktického testu a strukturované písemné práce v závislosti na druhu zdravotního postižení a zdravotního znevýhodnění

	Skupina I	Skupina II	Skupina III
Tělesné postižení	prodloužený čas o 75 %, kompenzační pomůcky	prodloužený čas o 100 %, formální a grafické úpravy testu, zápis řešení přímo do testového sešitu, kompenzační pomůcky, asistent a/nebo technický pracovník	náhradní způsob
Zrakové postižení	prodloužený čas o 75 %, kompenzační pomůcky	prodloužený čas o 100 %, formální a grafické úpravy testu (zvětšené písmo, Braillovo písmo, elektronická verze pro PC s hlasovým nebo hmatovým výstupem), zápis řešení přímo do testového sešitu, obsahová úprava a nahrazení úloh, kompenzační pomůcky, asistent a/nebo technický pracovník	náhradní způsob
Sluchové postižení	prodloužený čas o 50 %, kompenzační pomůcky, vyloučen poslechový subtest z cizího jazyka	prodloužený čas o 100 %, formální a grafické úpravy testu, zápis řešení přímo do testového sešitu, obsahová úprava a nahrazení úloh, kompenzační pomůcky, tlumočení instrukcí do znakové řeči, vyloučen poslechový subtest z cizího jazyka	náhradní způsob, tlumočení zkoušky do znakové řeči
Vývojové poruchy učení	prodloužený čas o 25 %, kompenzační pomůcky	prodloužený čas o 50 %, formální a grafické úpravy testu, zápis řešení přímo do testového sešitu, kompenzační pomůcky	-----

U žáků se souběžným postižením více vadami je pro zařazení do skupiny rozhodující dominantní druh postižení a především funkční omezení ve vztahu k řešení písemných didaktických testů.

3. BLIŽŠÍ CHARAKTERISTIKA UZPŮSOBENÝCH PODMÍNEK

Jak již bylo řečeno výše, žáci se SVP mají nárok na uzpůsobení podmínek konání maturitní zkoušky. Použitá uzpůsobení ústních zkoušek (resp. ústních částí zkoušek), zkoušek praktických a písemných zkoušek zadávaných školou jsou v kompetenci školy a řídí se doporučeními školského poradenského zařízení ve vztahu ke konkrétním žákům. Oproti tomu uzpůsobení podmínek konání didaktického testu a strukturované písemné práce zadávané ministerstvem se týkají se následujících oblastí:

- prodloužený časový limit
- úpravy testů
- možnost využití kompenzačních pomůcek
- asistence (pomoc asistenta, pomoc technických pracovníků)
- tlumočení do znakové řeči
- možnost konání zkoušky náhradním způsobem

3.1 PRODLOUŽENÝ ČASOVÝ LIMIT

Vycházíme z předpokladu, že žáci se SVP na středních školách jsou po intelektové stránce stejně schopní, jako intaktní žáci běžných škol. Znevýhodnění jsou především v oblasti smyslového vnímání informací a jejich začleňování do procesu řešení. K vyrovnání tohoto handicapu slouží mimo jiné přiměřené prodloužení časového limitu pro řešení. Žáci se SVP potřebují k vypracování stejného úkolu podstatně delší čas, než ostatní žáci srovnatelných schopností. Jejich pracovní tempo je výrazně pomalejší. Snížená rychlost vyplývá z odlišného způsobu vnímání informací z vnějšího prostředí, z odlišného způsobu zapisování odpovědí a z větší fyzické a psychické náročnosti těchto úkonů. Prodloužení časového limitu je nutné také proto, že některým skupinám žáků se SVP jsou písemné materiály předkládány v odlišném formátu (např. test v Braillově písmu) a práce s takovými texty vyžaduje delší čas. V neposlední řadě je časový limit prodloužen i z toho důvodu, že k řadě úkonů tyto žáci používají individuální kompenzační pomůcky a manipulace s těmito pomůckami je rovněž časově náročná.

Prodloužení časového limitu je stanoveno v rozmezí 25 % – 100 %. Každá skupina žáků podle rozsahu úprav podmínek konání maturitní zkoušky však má určenu konkrétní hranici prodloužení testovacího času (viz kapitola 2.1). Prodloužení časového limitu je chápáno jako maximální možné a žák pochopitelně může práci odevzdat dříve.

3.2 ÚPRAVY TESTŮ

Úpravy testů se týkají žáků zařazených ve skupině II a III (viz kapitola 2.1) a zahrnují jednak optimalizaci formátu testových sešitů⁷ a jednak úpravy samotných úloh. Provedení veškerých úprav je v kompetenci Centra pro zjišťování výsledků vzdělávání. Úpravy testových sešitů minimalizují riziko, že žák v testu neuspěje z důvodu nepřechtení (nebo chybného přechtení/vnímání) zadání některých úloh. Jedná se především o zvětšení písma a řádkového prokladu, členění textu usnadňující orientaci na stránce a umožnění zápisu odpovědí přímo do testového sešitu.

Obsah testů vzhledem ke specifickým cílům uvedeným v katalogích požadavků zůstává srovnatelný s obsahem testů pro intaktní populaci. Výjimku představují úlohy, které jsou z testů pro určité skupiny žáků zcela vyloučeny z důvodu smyslové nedostupnosti (např. úlohy vyžadující řešení v grafické podobě u žáků se zrakovým postižením). Takové úlohy se nahrazují úlohami jinými, přičemž nové úlohy nezmění obtížnost a v maximální možné míře zachovávají i obsahovou specifikaci testu.

Podobně je nutné upravit obsah některých „nedostupných“ úloh pro žáky neslyšící⁸ – např. vynechat úlohy

⁷ Pro žáky nevidomé je např. nutné upravit test do Braillova písma, pro žáky těžce slabozraké do zvětšeného písma, pro žáky s vývojovými poruchami učení přizpůsobit grafickou podobu úloh apod.

⁸ Pojem „neslyšící“ je zde užit v souladu se zněním zákona č. 155/1998 Sb., o znakové řeči a o změně dalších zákonů, kde jsou za neslyšící považovány osoby, které ohluchly před rozvinutím mluvené řeči a u nichž velikost a charakter sluchové vady neumožňuje plnohodnotný rozvoj mluvené řeči, a dále osoby později ohluchlé a nedoslýchavé, které samy považují znakovou řeč za primární formu své komunikace.

založené na sluchovém vnímání či jazykovém citu. Test z českého jazyka v úpravě pro neslyšící je sestavován na základě zvláštní metodiky, která přibližuje test z českého jazyka testu z jazyka cizího.

Žáci, jimž jsou podmínky testování upraveny pouze prodloužením času (skupina I), pracují se zcela identickými testy jako intaktní žákovská populace.

(V příloze 3 je ukázka strany neupraveného testu a v příloze 4 je tatáž strana upravena pro žáky s vývojovými poruchami učení ve skupině II.)

5.3 KOMPENZAČNÍ POMŮCKY

Kromě běžných pomůcek, které při řešení testů používají všichni žáci, mohou navíc žáci se SVP používat individuální kompenzační pomůcky technického a v případě žáků se sluchovým postižením též didaktického charakteru.

Technické pomůcky slouží k překonání obtíží fyzické a smyslové povahy. Patří mezi ně optické pomůcky, přídavné osvětlení, polohovací lehátka, Pichtův stroj, osobní počítač, sluchadla, osobní zesilovače aj.

U žáků se sluchovým postižením v důsledku odlišného osvojování českého jazyka jsou povoleny didaktické pomůcky. Jedná se především o využívání slovníků synonym, slovníků cizích slov, slovníků výkladových, frazeologických, valenčních, případně i slovníků překladových, dále též gramatických příruček a vybraných encyklopedií.

Nárok na využívání kompenzačních pomůcek je odvozen od praxe konkrétního žáka během studia a je podložen vyjádřením školského poradenského zařízení uvedeném na přihlášce k maturitní zkoušce.

3.4 ASISTENCE

Asistent

Asistentem u písemných didaktických testů a strukturované písemné práce se rozumí osoba pomáhající žákovi/žákům překonat vnější překážky při řešení zkoušky. Jedná se např. o pomoc s orientací a mobilitou v budově školy, s polohováním žáka, s přípravou a obsluhou pomůcek, se zápisem odpovědí do záznamového archu. Asistentem se zde rozumí jednak osoba, která poskytuje asistentskou pomoc konkrétnímu žákovi průběžně během školní docházky (stálý asistent pedagoga nebo osobní asistent), ale též např. pedagog dané školy jednorázově pověřený touto funkcí právě pro pomoc při řešení písemných didaktických testů či strukturované písemné práce. Asistent musí být dobře seznámen se speciálními vzdělávacími potřebami daného žáka, s kompenzačními pomůckami, které žák používá, a se způsobem žákovy komunikace. Přidělení asistenta/ů konkrétním žákům je v kompetenci ředitele školy.

Pomoc asistenta potřebují především žáci s tělesným postižením, ale také žáci se smyslovými postiženími, zvláště pak vícečetnými. U žáků ve skupině II je úloha asistenta omezena na zápis odpovědí, manipulaci s testovým sešitem, na polohování žáka atd. Do samotného řešení úloh nijak nezasahuje. Podmínky práce asistenta blíže upravují písemné pokyny pro asistenty (viz příloha č. 2).

Technický pracovník

Technickým pracovníkem se rozumí osoba, která pomáhá žákům s obsluhou technických kompenzačních pomůcek, zajišťuje v předstihu jejich bezproblémové fungování a řeší situace, kdy dojde k technické závadě. Jedná se o zaměstnance školy a přiděluje jej ředitel školy.

3.5 TLUMOČENÍ

Tlumočník

Žáci se sluchovým postižením zařazení do skupiny II mohou využívat tlumočení instrukcí do znakové řeči. Jedná se především o komunikační situaci, kdy zadavatel žáky seznamuje s organizačními pokyny týkajícími

se písemných didaktických testů a strukturované písemné práce zadávané ministerstvem. Tlumočnicka jmenuje ředitel školy.

Žáci zařazení do skupiny III nemohou v plné míře pracovat s písemným testem a v rámci náhradního způsobu konání maturitní zkoušky (viz dále) mají právo využívat tlumočnických služeb v průběhu celé zkoušky. Tlumočnicka je zde zásadním zprostředkujícím článkem a tlumočí celý obsah zkoušky. Tlumočnicka přiděluje žákovi ředitel školy.

Alternativu k „živému“ tlumočnickovi představuje videonahrávka testu na CD se záznamem tlumočení do českého znakového jazyka.

3.6 NÁHRADNÍ ZPŮSOB KONÁNÍ MATURITNÍ ZKOUŠKY

Náhradní způsob představuje takové úpravy zkoušky, které zásadním způsobem mění její podobu – například nahrazení písemných testů ústní zkouškou či tlumočení písemného didaktického testu do znakového jazyka. Možnost vykonání společné části maturitní zkoušky náhradním způsobem je určena žákům se SVP, jejichž situace je natolik komplikovaná (souběžné postižení více vadami, akutní zhoršení zdravotního stavu apod.), že neumožňuje v plné míře použití písemných forem zkoušky.

Náhradní způsob je určen pro řešení zcela výjimečných případů. Nezahrnuje v sobě možnost prominutí zkoušky.

O konečné podobě náhradního způsobu rozhoduje Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání na základě doporučení školy a odborných posudků školského poradenského zařízení.

4. ORGANIZACE ZKOUŠEK PRO ŽÁKY SE SVP

Na tomto místě zmíníme výjimky ze standardního modelu organizace, resp. konsekvence organizačně-logistické povahy, které se týkají zkoušek žáků se SVP (didaktických testů a strukturované písemné práce zadávané ministerstvem).

4.1 STANOVENÍ CHARAKTERU A MÍRY UZPŮSOBENÍ PODMÍNEK

Stanovení optimálního charakteru a míry uzpůsobení podmínek pro konání žáků se SVP je naprosto klíčové. Rozhodující slovo má v tomto směru právě škola, ze které se žák hlásí, neboť za organizačně-technické zajištění uzpůsobených podmínek zodpovídá ředitel školy. (Výjimku představují upravené testové materiály, jejichž vyhotovení zajišťuje CERMAT.)

Maturitní přihláška žáků se SVP obsahuje přílohu specifikující požadovaná uzpůsobení podmínek konání maturitní zkoušky (viz příloha 5). Jedná se o údaje, z nichž je patrné zařazení žáků do příslušné skupiny, požadovaná verze testových materiálů, doporučené kompenzační pomůcky a další vhodná uzpůsobení podmínek konání písemných didaktických testů a strukturované písemné práce zadávané ministerstvem. Kromě toho jsou zde uvedeny i návrhy uzpůsobení ústních a jiných (např. praktických) forem zkoušek. Na základě této přílohy k přihlášce vzniká žákovi se SVP nárok na uzpůsobené podmínky konání maturitní zkoušky.

Příloha přihlášky obsahuje:

- identifikační údaje žáků
- popis uzpůsobení podmínek konání maturitní zkoušky
- souhlas žáků nebo jeho zákonného zástupce

Popis uzpůsobení podmínek konání maturitní zkoušky podepisuje ředitel školy, čímž zároveň garantuje dodržení zmíněných úprav a uzpůsobení podmínek konání zkoušky ve škole.

V popisu uzpůsobení podmínek se jedná o zařazení žáka do některé ze skupin podle rozsahu úprav podmínek konání písemných částí zkoušky (bod A přílohy) a dále též specifikaci případných uzpůsobení zkoušek ústních a praktických (body B a C).

Ředitel školy vychází ze stanoviska školského poradenského zařízení, v němž jsou kromě diagnózy popsány též funkční důsledky žákova postižení ve vztahu ke konání maturitní zkoušky. V případě, že je žákovi přiznáno konání maturitní zkoušky náhradním způsobem (zařazení do skupiny III), je zapotřebí zde konkretizovat podobu tohoto náhradního způsobu a konzultovat jeho realizaci s CERMATem.

Zařazení žáka do příslušné skupiny podle rozsahu úprav podmínek konání písemných částí zkoušky (bod A) obsahuje údaje, které se vyplňují též v přihlašovací aplikaci.

V případě uchazečů o jednotlivou zkoušku, kteří se hlásí přímo přes Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání,⁹ je podpis ředitele nahrazen podpisem pracovníka školského poradenského zařízení, které dotyčného uchazeče má/mělo v péči.

Pro správné stanovení charakteru a míry úprav podmínek zkoušky **je nutné vycházet z toho, na co je žák po dobu svého studia zvyklý.** Jinými slovy jde o to, aby žák dostal písemné testy v podobě, která pro něho bude dobře čitelná, a nemusel se při řešení testu potýkat s neočekávanými „technickými“ problémy.

Na stanovení charakteru a míry úprav podmínek zkoušky pro konkrétního žáka se spolupodílejí:

- školské poradenské zařízení (pedagogicko-psychologická poradna nebo příslušné speciálně pedagogické centrum)
- ředitel školy
- žák
- příp. další přizvané osoby (třídní učitel, rodiče žáka apod.)

Již při stanovování míry uzpůsobení podmínek je třeba mít na paměti, že **žáci se SVP vykonávají zkoušky v samostatné učebně** (tj. odděleně od ostatních spolužáků). Toto opatření je vynuceno rozdílnými časovými limity pro řešení testů, přítomností asistentů, tlumočnicků a dalšími okolnostmi. Na některé žáky může mít tato skutečnost vliv pozitivní (v menší skupince se budou moci lépe soustředit), a na jiné naopak vliv negativní (budou se cítit vytrženi z obvyklého prostředí své třídy).

Ke snazšímu zařazování žáků do skupin slouží dokument: *Pravidla pro zařazení žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do skupin podle rozsahu úprav podmínek konání maturitní zkoušky.*

Ke stažení na: http://www.cermat.cz/novamaturita/st/dokumenty_pravidla.php

4.1 PROCES STANOVENÍ PODMÍNEK PRO KONKRÉTNÍHO ŽÁKA V OTÁZKÁCH A ODPOVĚDÍCH

Kdo dává podnět pro zařazení žáka mezi žáky se SVP v souvislosti s konáním MZ?

Třídní učitel (či jiná pověřená osoba školy) by měl informovat žáka o možnosti požádat o úpravu podmínek testování. Další iniciativa však již závisí pouze na samotném žákovi. Pokud žák i navzdory svému zdravotnímu postižení či znevýhodnění chce vykonávat zkoušku standardním způsobem (tj. za shodných podmínek jako žáci intaktní – nepostižení), má na to plné právo.

Čím by měl žák začít, pokud hodlá využít možnosti vykonávat MZ za uzpůsobených podmínek?

V první řadě by se měl seznámit s existujícími možnostmi, které se v tomto směru nabízí (viz dále), aby získal představu, o co může požádat, a která z navržených skupin by mu charakterem a mírou úprav nejlépe vyhovovala.

Jaký je další krok, pokud má žák představu o tom, jaké úpravy by mu nejlépe vyhovovaly?

Doporučujeme, aby navštívil školské poradenské zařízení (pedagogicko-psychologickou poradnu nebo

⁹ Podle § 113 odst. 1 písm. a) školského zákona.

příslušné speciálně pedagogické centrum), kde požádá o odborný posudek, který by měl obsahovat i konkrétní návrh na zařazení žáka do skupiny podle rozsahu uzpůsobení podmínek konání MZ ve vztahu k písemným zkouškám. V případě, že žák žádá o náhradní způsob konání maturitní zkoušky, měla by zde být konkretizována podoba a další podmínky konání zkoušky náhradním způsobem.

Kam jít s posudkem získaným ve školském poradenském zařízení?

Žák předá posudek řediteli školy. Posudek slouží jako podklad, na jehož základě rozhodne ředitel školy o zařazení žáka do některé ze skupin žáků se SVP, a tím o charakteru a míře úprav podmínek testování, které mu budou poskytnuty.

Čím se řídí ředitel školy při rozhodování o zařazení žáka mezi žáky se SVP a o konkrétní podobě upravených podmínek testování?

Vodítkem je již zmíněný posudek ze školského poradenského zařízení, dále je vhodné podobu úprav konzultovat s žákem samotným (případně jeho rodiči) a třídním učitelem (příp. dalším pedagogem, který daného žáka dobře zná). Rámec úprav pro písemné zkoušky a písemné části zkoušek zadávaných MŠMT je dán předem stanoveným přehledem úprav podmínek testování (viz dále). Z této nabídky ředitel vybere optimální možnost a zařadí žáka do příslušné skupiny.

Jaké má žák další možnosti, pokud by s rozhodnutím ředitele nesouhlasil?

Žák může ředitele požádat o změnu rozhodnutí, má-li k tomu zásadní důvody. Ředitel je veden snahou najít řešení, které bude pro obě strany (školu i žáka) přijatelné. Konečné rozhodnutí o charakteru a míře uzpůsobení podmínek (jakož i využívání kompenzačních pomůcek a asistence) je však plně v kompetenci ředitele. Vždy odráží dosavadní podmínky studia a je dáno žákovi v dostatečném předstihu na vědomí.

4.1 PŘÍPRAVA TESTOVÝCH MATERIÁLŮ

Při tvorbě a úpravách testů pro žáky se SVP spolupracují autoři testů se speciálními pedagogy. Každá úloha vybraná do testu podle dané specifikace je odborně posouzena z hlediska potřeb a možností žáků se SVP. Na základě tohoto posouzení se test dále upravuje přímo v Centru pro zjišťování výsledků vzdělávání. Nejčastější je úprava grafického formátu (stupeň písma, řádkový proklad, zvýraznění klíčových pasáží apod.), jak již bylo zmíněno výše.

4.2 ORGANIZACE TESTOVÁNÍ VE ŠKOLE

Žáci speciálních škol jsou pro účely testování umístěni do učeben podle charakteru uzpůsobených podmínek tak, aby byl zajištěn pokud možno nerušený průběh testování.

Žáci se SVP integrovaní do běžných škol jsou testováni v samostatných učebnách. Je možné soustředit do jedné učebny žáky s různým druhem postižení (a rozsahem úprav podmínek konání maturitní zkoušky) při zajištění nerušeného průběhu zkoušky a veškerých podmínek, na něž mají uchazeči nárok.

Zcela specifickou organizační formu představuje náhradní způsob konání maturitní zkoušky (viz kapitola 3.6).

4.3 ODLIŠNÉ TESTOVACÍ SCHÉMA

Prodloužení časového limitu řešení testů pro žáky se SVP může představovat navýšení až o 100 % původního limitu. Z tohoto důvodu není možné u žáků se SVP dodržet maturitní schéma s jednotným začátkem a koncem testování každé zkoušky, resp. každé části zkoušky. Pro žáky se SVP bude stanoveno zvláštní maturitní schéma, které dostojí na jedné straně požadavku utajení testů až do zahájení testování (začít zadávat stejný test ve stejnou dobu) a zároveň zachová rozumnou dávku pracovní zátěže kladené na žáka (v jeden den žák vykoná maximálně dvě zkoušky).

4.4 ZPRACOVÁNÍ ODPOVĚDÍ A HODNOCENÍ VÝSLEDKŮ

Zpracování odpovědí žáků se SVP zařazených ve skupině II a III vyžaduje zvláštní režim vzhledem k odlišnému formátu zápisu. Odpovědi těchto žáků jsou psány přímo do testového sešitu nebo na samostatný list papíru – nikoli tedy na záznamový arch jako v případě žáků intaktních nebo žáků se SVP zařazených ve skupině I. Odpovědi žáků se zrakovým postižením jsou navíc psány na zvláštní list papíru v Braillově písmu nebo jsou uloženy v elektronické podobě na příslušném médiu. Výsledky žáků se SVP a žáků intaktních je nutné následně spojit do jedné databáze pro účely zpracování souhrnných výsledků a pro celkové matematicko-statistické analýzy.

Podle školského zákona¹⁰ probíhá hodnocení zkoušek zadávaných ministerstvem ve školách, školských zařízeních nebo jiných vhodných místech, která stanoví krajský úřad. Kraj může určit Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání jako místo pro zpracování (hodnocení otevřených úloh a přepis dat) výsledků těchto žáků.

Kritéria hodnocení výsledků jsou shodná s kritérii hodnocení intaktních žáků. Výjimku může představovat výše zmíněné vynechání poslechového subtestu a úpravy kritérií pro hodnocení strukturované písemné práce u žáků se sluchovým postižením a žáků s vývojovými poruchami učení.

Osvědčení o vykonání zkoušky či maturitní protokoly a maturitní vysvědčení žáků se SVP a žáků intaktních jsou formálně zcela shodné. Výsledky maturitní zkoušky žáků se SVP se považují za naprosto rovnocenné s výsledky intaktních žáků. Na maturitním vysvědčení se charakter zdravotního postižení nebo znevýhodnění neuvádí.

¹⁰ § 80 odst. 3 školského zákona

Simulace obtíží žáků se speciálními vzdělávacími potřebami při práci s textem

Tělesné postižení

Žáci s tělesným postižením mají ve větší či menší míře omezen pohyb. Narušena je hrubá, ale také jemná motorika a grafomotorika. Čtení samo o sobě není omezeno, avšak zhoršena bývá manipulace se sešitem, rukopisný zápis odpovědí apod.

Uchopte tužku do levé (leváci do pravé) ruky tak, abyste při tom nepoužívali palec. Pak zakroužkujte správnou odpověď a dolů se podepište.

Úloha 2

Třída se dohodla, že na závěr studia na střední škole uspořádá společný oběd. Určete nejdemokratičtější způsob, kterým mohlo být vybráno jídlo k tomuto obědu:

- A) Jídlo vybrali čtyři studenti, kteří dosáhli nejlepších výsledků během celého studia.
 - B) Studenti a učitel vytvořili seznam svých oblíbených jídel a pak hlasovali, co se bude podávat.
 - C) Třída vybrala hlasováním jídlo ze seznamu, který obsahoval oblíbená jídla jejich učitele.
 - D) Učitel rozhodl o tom, které jídlo se bude podávat, i když s tím několik žáků nesouhlasilo.
-

Zrakové postižení

U žáků se zrakovým postižením je vnímání zrakem zkrácené, nedostatečné nebo zcela chybí. Pokud žák nepřečte ani zvětšený tištěný text, musí využít Braillovo písmo nebo hlasový či hmatový výstup počítače.

Následující ukázky simulují sníženou zrakovou ostrost a úbytky zorného pole.

Úloha 2

Třída se dohodla, že na závěr studia na střední škole uspořádá společný oběd. Určete nejdemokratičtější způsob, kterým mohlo být vybráno jídlo k tomuto obědu:

- A) Jídlo vybrali čtyři studenti, kteří dosáhli nejlepších výsledků během celého studia.
 - B) Studenti a učitel vytvořili seznam svých oblíbených jídel a pak hlasovali, co se bude podávat.
 - C) Třída vybrala hlasováním jídlo ze seznamu, který obsahoval oblíbená jídla jejich učitele.
 - D) Učitel rozhodl o tom, které jídlo se bude podávat, i když s tím několik žáků nesouhlasilo.
-

Úloha 2

Třída se dohodla, že na závěr studia na střední škole uspořádá společný oběd. Určete nejdemokratičtější způsob, kterým mohlo být vybráno jídlo k tomuto obědu:

- A) Jídlo vybrali čtyři studenti, kteří dosáhli nejlepších výsledků během celého studia.
 - B) Studenti a učitel vytvořili seznam svých oblíbených jídel a pak hlasovali, co se bude podávat.
 - C) Třída vybrala hlasováním jídlo ze seznamu, který obsahoval oblíbená jídla jejich učitele.
 - D) Učitel rozhodl o tom, které jídlo se bude podávat, i když s tím několik žáků nesouhlasilo.
-

Úloha 2

Třída se dohodla, že na závěr studia na střední škole uspořádá společný oběd. Určete nejdemokratičtější způsob, kterým mohlo být vybráno jídlo k tomuto obědu:

- A) Jídlo vybrali čtyři studenti, kteří dosáhli nejlepších výsledků během celého studia.
- B) Studenti a učitel vytvořili seznam svých oblíbených jídel a pak hlasovali, co se bude podávat.
- C) Třída vybrala hlasováním jídlo ze seznamu, který obsahoval oblíbená jídla jejich učitele.
- D) Učitel rozhodl o tom, které jídlo se bude podávat, i když s tím několik žáků nesouhlasilo.

Sluchové postižení

Žáci nedoslýchaví a později ohluchlí zpravidla ovládají český jazyk dobře až výborně. Naproti tomu u žáků od narození nebo od útlého dětství neslyšících, kteří prakticky nemají zkušenost s mluvenou řečí, je plné porozumění českému jazyku v mluvené i psané podobě velmi ztíženo. (Problémy se týkají hlavně slovní zásoby, morfologie, syntaxe, frazeologie a jazykového citu.) Pro tyto žáky je často přirozeným komunikačním prostředkem český znakový jazyk, který se od jazyka českého odlišuje v morfologii i v syntaxi, má vlastní slovník i gramatiku.

Zadání úlohy se ve znakovém jazyce ukáže sekvencí znaků:

„Úloha“ + „2.“

„Studenti“ + „konec“ + „střední“ + „škola“ + „oni“ + „rozhodnout“ + „oslava“ + „oběd“ + „společný“. „Vy“ + „přemýšlet“ + „jak“ + „spravedlivý/demokratický“ + „vybrat“ + „stejně/my všichni“ + „oběd“.

Specifické poruchy učení (SPU)

SPU je souhrnný název pro různé druhy obtíží zahrnujících nedostatky v oblasti čtení (dyslexie), psaní (dysgrafie), pravopisu (dysortografie), matematických operací (dyskalkulie) atd. Žáci se specifickými poruchami učení jsou nejpočetnější skupinou žáků se zvláštními vzdělávacími potřebami. Poruchy se typicky projevují pomalostí pracovního tempa, vynecháváním nebo záměnami písmen ve čtených i psaných slovech, nezvládnutím gramatických pravidel a matematických operací.

Žák s dyslexií by mohl text vnímat například takto:

Úloha 2

Třída se dohodla, že na závěr studia na střední škole uspořádá společný oběd. Určete nejdemokratičtější způsob, kterým mohlo být vybráno jídlo k tomuto obědu:

- A) Jídlo vybrali čtyři studenti, kteří dosáhli nejlepších výsledků během celého studia.
- B) Studenti a učitel vytvořili seznam svých oblíbených jídel a pak hlasovali, co se bude podávat.
- C) Třída vybrala hlasováním jídlo ze seznamu, který obsahoval oblíbená jídla jejich učitele.
- D) Učitel rozhodl o tom, které jídlo se bude podávat, i když s tím několik žáků nesouhlasilo.

Pokyny pro asistenty žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Tento materiál slouží pro potřeby Centra pro zjišťování výsledků vzdělávání (CERMAT).

Pomoc asistentů¹¹ je přiznána žákům se smyslovým a tělesným postižením (zvláště pak žákům s postižením vícenásobným), kteří jsou zařazeni do skupiny II a III.

Úlohou asistentů je pomoci žákům překonat vnější překážky při zkouškové situaci. Asistent v žádném případě nezasahuje do řešení úloh. Nekomentuje případné žákovy chyby – ani slovně, ani jiným způsobem nenaznačuje správná řešení. Míra a forma pomoci asistenta se řídí ústní dohodou se žákem před začátkem zkoušky. Organizačně-technické podmínky pro pomoc asistenta je třeba upravit tak, aby ostatní žáci nebyli rušeni.

1) Žákům zařazeným do skupiny I není přiznán nárok na pomoc asistenta.

2) Asistent žáka zařazeného do skupiny II

Role asistenta:

- asistence při orientaci v testových materiálech
- asistence při zápisu odpovědí
- asistence při manipulaci s testovými materiály, psacím náčiním a kompenzačními pomůckami
- asistence při orientaci a pohybu

A. Asistent pomáhá žákovi orientovat se v testových materiálech (např. nalezení pole pro odpovědi, vysvětlení struktury polí pro odpovědi, struktury nabízených variant atd.), zodpovídá případné dotazy směřující k orientaci žáka v testových materiálech a způsobu zápisu odpovědí. Asistent nepředčítá celý text ani nevysvětluje obsah úloh. V případě žáků se sluchovým postižením může asistent komunikovat ve znakové řeči.

B. Asistent technicky vypomáhá žákovi se zápisem odpovědí. Důsledně píše, co mu žák diktuje, a neopravuje chybné výrazy, slovní spojení, větnou stavbu, interpunkci, pravopis apod. Žák při diktování rovnou specifikuje tyto jevy:

- psaní velkých písmen, zejména u víceslovných názvů nebo u přídavných jmen odvozených z vlastních jmen nebo názvů
- psaní -i/-y v příčestí minulém, po obojetných souhláskách
- psaní čárek ve větě i v souvětí
- psaní hláskových skupin –e/-ě/-je- a mně/mě
- psaní znělých a neznělých souhlásek

Asistent se žáka ptá i na jakýkoli další jev, když si sám není jistý.

C. Asistent pomáhá žákovi při manipulaci s testovými materiály, s psacími potřebami a kompenzačními pomůckami. Na žádost žáka pomůže nalistovat příslušné heslo ve slovníku nebo v Pravidlech českého pravopisu (jsou-li tyto pomůcky povoleny). Je schopen na místě řešit drobné technické problémy s pomůckami, případně obstarat jinou, fungující pomůcku stejných parametrů. Kromě asistenta může být v odůvodněných případech přítomen i technický pracovník, který zaručí bezproblémové fungování technicky složitějších pomůcek.

¹¹ Asistentem se zde rozumí osoba, která poskytuje asistentskou pomoc konkrétnímu žákovi průběžně během školního roku (stálý asistent pedagoga, resp. osobní asistent), ale též člen učitelského sboru jednorázově pověřený touto funkcí právě pro pomoc při řešení didaktických testů. Asistent musí být dobře seznámen se speciálními vzdělávacími potřebami daného žáka, s kompenzačními pomůckami, které žák používá, a se způsobem žákovy komunikace. Přidělení asistenta konkrétním žákům je v kompetenci ředitele školy.

D. Asistent pomáhá žákovi při orientaci a pohybu (příchod do učebny, nalezení příslušného místa v lavici, opuštění učebny o přestávkách a po skončení práce).

3) Asistent žáka zařazeného do skupiny III

Žáci zařazení do skupiny III již v důsledku svého handicapu nemohou pracovat s testovým sešitem, a zkoušku proto konají jiným, náhradním způsobem. Tehdy je asistent zprostředkujícím komunikačním článkem mezi žákem a zkoušejícím. Jedná se o způsob, jímž jsou řešeny zcela výjimečné případy. Forma zkoušky je určena individuálně pro každého žáka a zohledňuje jeho specifická omezení.


V textu bylo využito materiálu PhDr. V. Neumannové z Jedličkova ústavu a škol v Praze.

Ukázka úprav pro žáky s vývojovými poruchami učení

1) původní, neupravená verze testu (ukázka 1 strany testového sešitu zmenšené na 40 % původní velikosti)

1. ČÁST	ÚLOHY 1–5	10 b./2 b.
---------	-----------	------------

Přečtete si pět krátkých textů a úlohy, které k nim patří. Na základě informací v textech vyberte ke každé úloze (úlohy 1–5) nejhodnější alternativu z nabídky A–D.



SEA NEWS

A seven-year-old boy got a free trip to America on the Queen Elizabeth II, one of the world's largest ships. He didn't have a ticket but he lied to a member of the crew about it. He said that his parents were on the ship and they had his ticket and passport.

(G. Woolard, Lessons with Laughter, LTP England, 1997, upraveno)

1 O čem informuje článek SEA NEWS?

O chlapci,

- A) který vyhrál cestu lodí Queen Elizabeth II do Ameriky.
- B) který se ztratil na lodi Queen Elizabeth II svým rodičům.
- C) který cestoval na lodi Queen Elizabeth II načerno.
- D) kterému nedopatřením ujeli rodiče do Ameriky na lodi Queen Elizabeth II.

SNOOZE HABIT

My boyfriend falls asleep in front of the television every night. I feel annoyed by this because I think he is doing it to avoid me, because he never falls asleep when he's got friends round. If I complain, he tells me to leave him alone – saying he's tired because he works hard. It's true – he does work very hard, but he's only 24. If he's not doing it to avoid me, do you think there could be something medically wrong with him? I'm starting to get really fed up.

Clare, Hastings
(CERMAT 2005)

2 Na co si pisatelka článku SNOOZE HABIT stěžuje?

Pisatelka si stěžuje,

- A) že se jí její chlapec nevěnuje.
- B) že její chlapec nechce jít k lékaři.
- C) že její chlapec příliš tvrdě pracuje.
- D) že se její chlapec stále dívá na televizi.

AJ1ACZM06DT-2

2) **upravená verze**, v níž je grafická podoba uzpůsobena pro snazší čitelnost a klíčová slova jsou zvýrazněna (ukázka 1 strany testového sešitu zmenšené na 40 % původní velikosti)

1. ČÁST

ÚLOHY 1-5

10 bodů/2 body

Přečtete si pět krátkých **textů a úloh**, které k nim patří. Na základě informací v textech **vyberte** ke každé **úloze** (úlohy 1-5) nejvhodnější **alternativu** z nabídky A-D.



SEA NEWS

A seven-year-old boy got a free trip to America on the Queen Elizabeth II, one of the world's largest ships. He didn't have a ticket but he lied to a member of the crew about it. He said that his parents were on the ship and they had his ticket and passport.

(G. Woolard, Lessons with Laughter, LTP England, 1997, upraveno)

1 O čem informuje článek SEA NEWS?

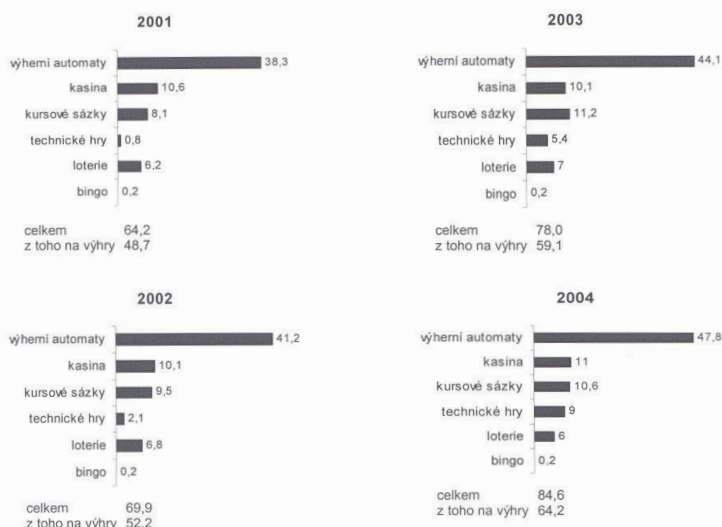
- O chlapci,
- A) který **vyhrál cestu lodí** Queen Elizabeth II do Ameriky.
 - B) který **se ztratil na lodi** Queen Elizabeth II svým rodičům.
 - C) který **cestoval** na lodi Queen Elizabeth II **načerno**.
 - D) kterému **nedopatřením ujeli rodiče** do Ameriky na lodi Queen Elizabeth II.

AJ1ACZMZ06DTSU-4

Ukázka úprav pro žáky se zrakovým postižením

1) **původní**, neupravená verze testu (ukázka 1 strany testového sešitu zmenšené na 40 % původní velikosti)

VÝCHOZÍ GRAFY K ÚLOZE 11 Kolik se v Česku prosází



Poznámka: údaje jsou v miliardách korun

(Vzhledem k povaze úlohy není uveden zdroj výchozího textu.)

Úloha 11

2 b.

Které z následujících tvrzení je v rozporu s výchozími grafy?

- A) Nárůst výherních automatů před ostatními sázkami se neustále snižuje.
- B) Rok po roce se v celku pravidelně zvyšuje částka prosázená v technických hrách.
- C) S výjimkou roku 2003 se hranice v objemu tržeb kasin drží na druhém místě.
- D) Ve srovnání s rokem 2003 poklesly v roce 2004 tržby z loterií a kursových sázek.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 12

Jako nesouhlas s tímto postupem odstoupili ze zastupitelstva tři jeho členové.

(Týdeník Palcát 16/2004)

Úloha 12

2 b.

Která z následujících úprav výchozího textu nejlépe odstraňuje nedostatky v jeho výstavbě?

- A) Aby vyjádřili nesouhlas s tímto postupem, odstoupili ze zastupitelstva tři jeho členové.
- B) Jako výraz pro nesouhlas s tímto postupem odstoupili tři jeho členové ze zastupitelstva.
- C) Nesouhlas s tímto postupem vyjádřil tak, že ze zastupitelstva tři jeho členové odstoupili.
- D) Tři členové zastupitelstva odstoupili ze zastupitelstva pro to, že dali najevo nesouhlas.

2) **upravená verze**, v níž je grafická podoba uzpůsobena pro snazší čitelnost – zvětšené písmo, bezpatkový font písma a grafy jsou nahrazeny jednoduchými tabulkami. (Ukázka úlohy 11 na několika stranách testového sešitu, zmenšeno na 40 % původní velikosti)

VÝCHOZÍ ÚDAJE K ÚLOZE 11

Kolik se v Česku prosází

(částky jsou v miliardách korun)

Rok 2001

výherní automaty	38,3
kasina	10,6
kursové sázky	8,1
technické hry	0,8
loterie	6,2
bingo	0,2
celkem	64,2
z toho na výhry	48,7

Rok 2002

výherní automaty	41,2
kasina	10,1
kursové sázky	9,5
technické hry	2,1
loterie	6,8
bingo	0,2
celkem	69,9
z toho na výhry	52,2

Rok 2003

výherní automaty	44,1
kasina	10,1
kursové sázky	11,2
technické hry	5,4
loterie	7,0
bingo	0,2
celkem	78,0
z toho na výhry	59,1

Rok 2004

výherní automaty	47,8
kasina	11,0
kursové sázky	10,6
technické hry	9,0
loterie	6,0
bingo	0,2
celkem	84,6
z toho na výhry	64,2

Úloha 11**2 body**

Které z následujících tvrzení je v rozporu s výchozími údaji?

- A) Náskok výherních automatů před ostatními sázkami se neustále snižuje.
 - B) Rok po roce se vcelku pravidelně zvyšuje částka prosázená v technických hrách.
 - C) S výjimkou roku 2003 se hranice v objemu tržeb kasin drží na druhém místě.
 - D) Ve srovnání s rokem 2003 poklesly v roce 2004 tržby z loterií a kursovních sázek.
-

Pracovní verze přílohy přihlášky k maturitní zkoušce pro žáky se zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním

IDENTIFIKAČNÍ ÚDAJE ŽÁKA

Jméno: Příjmení:

Rodné číslo*:

Název školy:

Adresa školy:

Třída:

*Cizinci, kterým nebylo přiděleno rodné číslo, vyplní datum narození.

UZPŮSOBENÍ PODMÍNEK KONÁNÍ MATURITNÍ ZKOUŠKY

A. Písemné části zkoušek

Zařazení žáka do skupiny podle rozsahu uzpůsobení podmínek konání písemných částí zkoušek (zakroužkujte):

Skupina: I. II. III.

Druh postižení:

tělesné zrakové sluchové vývojové poruchy učení

U žáků se zrakovým postižením ve skupině II. specifikujte požadovanou verzi testových materiálů:

vel. písma 14 16 20 26 Braillovo písmo

Pro žáka zařazeného do skupiny III konkretizujte podobu náhradního způsobu konání zkoušek:

B. Ústní zkoušky

Popis uzpůsobení podmínek konání ústních zkoušek:

C. Praktické zkoušky

Popis uzpůsobení podmínek konání praktických zkoušek (jsou-li tyto součástí maturitní zkoušky):

Datum:

Podpis ředitele školy:

SOUHLAS ŽÁKA

Žák se seznámil s výše uvedenými návrhy uzpůsobení podmínek konání maturitní zkoušky a souhlasí s nimi.

Datum:

Podpis žáka (popř. zákonného zástupce nezletilého žáka):